

М. М. Кисельов

Емпіріокритицизм

ЕМПІРІОКРИТИЦИЗМ – другий етап розвитку *ПОЗИТИВІЗМУ*. Засн. на поч. 20 ст. фізиком Е. Махом і філософом Р. Авенаріусом, відроджує суб'єктив. ідеалізм Дж. Берклі. Декларує прагнення подолати протистояння *МАТЕРІАЛІЗМУ* та ідеалізму. У центрі вчення Е. – ідеалістично витлумачене поняття [«досвід»](#) – не як відображення об'єктив. світу, а як внутр. зміст свідомості, незалежний від зовн. впливів. Єдиною реальністю є [ВІДЧУТТЯ](#) та їх комплекси. Емпіріокритики заперечують достовірність люд. знань, спроможність науки досягти об'єктив. [ІСТИНИ](#), тлумачать пізнання як засіб біол. пристосування до зовн. середовища, тому актуал. стають вимоги простоти й доцільності, що відобразилося в принципі «економії мислення» та ідеалі «суто описової науки». У цьому аспекті Е. має багато спільного з реалізмом та *реалізмом* та *прагматизмом*. Спричинений кризою класич. фізики, Е. заперечує матерію як втілення об'єктив. реальності, незалежної від суб'єкта сприйняття; тлумачиться як фіз. ідеалізм.

Бібліографічний опис:

Емпіріокритицизм / М. М. Кисельов// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-17856>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).